

Κύπρ. ἀλλάϊ σὺνηθ. καὶ Καππ. (Ἀνακ.) Πόντ. (Ἀμισ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἄλε Καππ. ἴλαγι Ἀθῆν. ἴλαϊ Σέριφ. Σῦρ. μαλλάϊ πολλαχ. καὶ Πόντ. (Χαλδ. κ. ἄ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἀλλάγιον = συναλλαγὴ, συνάλλαγμα, ἀνταλλαγὴ, μοῖρα στρατοῦ. Πβ. ΣΨάλτην ἐν Ἀθηνῶν 27 (1915) Λεξικογρ. Ἀρχ. 99 κέξ. Τὸ μαλλάϊ μόνον ἐν συνεκφορᾷ. Ἰδ. κατωτέρω.

Α) Οὐσ. **1)** Ἀλλαγὴ φρουρᾶς Κύπρ. **2)** Ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἐκτελεῖται ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐργασία τις, μάλιστα ἡ ἀλωνιστικὴ Κάρπ. Κέρκ.: Ἔκαμε τὸ ἀλλάϊ του, ἃς μπῆ κι ἄλλος νὰ τὸν ἀλλάξῃ (διήνυσε τὸν ὠρισμένον δι' αὐτὸν χρόνον τῆς ἐργασίας) Κάρπ. Ἡρθε κι ὅλας τ' ἀλλάϊ μου (ὁ χρόνος καθ' ὃν θὰ ἐργασθῶ διαδεχόμενος τὸν πρὸ ἐμοῦ ἐργασθέντα, ἡ σειρὰ μου) Κέρκ. **3)** Ὁμιλος, ὁμᾶς διαδοχικῶς ἐργαζομένων Κάρπ.: Κάμετε ἕναν ἀλλάϊ (συγκροτήσατε ἕνα ὅμιλον ἐργατῶν διαδοχικῶς μελλόντων νὰ ἐργασθῶν) Κάρπ. **4)** Ὁμᾶς ἐν γένει, πληθος, ἀγέλη σὺνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ.): Ἐν' ἀλλάϊν μυθυσμένοι Λυκ. (Λιβύσσ.) Ἐναν ἀλλάϊ γραιῶδες Ρόδ. Ἐν' ἀλλάϊ πέρδικους Κύπρ. Τ' ὀρτύκια ἀλλάγια ἀλλάγια δᾶβαινονε (ἀλλάγια ἀλλάγια = καθ' ὁμάδας) Κερασ. Τ' ἐμὸν τ' ἀλλάϊν (ἡ ὁμᾶς εἰς ἣν ἀνήκω, ἐπὶ παιδιῶν) Κερασ. || Φρ. Ἐφαεν ἕναν ἀλλάϊ ξυλῆς (ἐδάρη) Χίος Τοῦ ὅσκειν ἕναν ἀλλάϊν (τὸν ἐδειρεν) αὐτόθ. Τοῦ ὅσκει ἕνα ἀλλάϊ καλὸ (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Ἀνδρ. Τοῦ παιξενε ἕναν ἀλλάϊ (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Κρήτ. || Γνωμ.

Ὁ λαγὸς ἀλλάϊ θέλει, | 'ς τὸ τσικάλι λίγους θέλει (ὅπως ἀγρευθῇ χρειάζονται πολλοί, ἀλλὰ διὰ νὰ φαγωθῇ ὀλίγοι) Κρήτ. **β)** Φορὰ Ἀθῆν.: Δέκα ἴλαγια τὴν ἡμέρα.

5) Μοῖρα στρατοῦ συνοδεύουσα τὸν ἄρχοντα, τάγμα Καππ. (Ἀνακ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. (Κερασ.) **6)** Ἐν γένει πρόσωπα ἀνήκοντα εἰς τὴν ἀκολουθίαν τινὸς Κρήτ.

7) Τὸ σύνολον τῶν ἐν στολῇ ἀνθρώπων, πομπὴ πολλαχ. καὶ Πόντ. (Ἀμισ. Τραπ. κ. ἄ.): Ὁ βασιλέας πρόσταξε νὰ παίξουνε σαῖττες καὶ νὰ ποίσουνε ἀλλάϊ Ἀμισ. **8)** Κατὰ πληθ., ἐνδύματα καινουργῇ ἐορτάσιμα καὶ μάλιστα τὰ φορέματα τοῦ γαμβροῦ, τὰ ὅποια τὴν παραμονὴν τοῦ γάμου μετὰ μουσικῶν ὁργάνων φέρουν κρατοῦσαι αὐτὰ κόραι ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ γαμβροῦ εἰς τὴν οἰκίαν τῆς νύμφης Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. Νίσυρ. Χίος (Νένητ.): Ἄσμ.

Τὰ ροῦχα μου, τ' ἀλλάγια μου, βούλ-λα μαζέρετέ τα (μοιρολ.) Μεγίστ.

Κοιμήθου κ' ἡπαράγγειλα 'ς τὴν Πόλιν τὰ καλά σου, 'ς τὴν Βενετιὰν τ' ἀλλάγια σου κι τὰ διαμαντικά σου Λιβύσσ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Ἰμπέρ. καὶ Μαργαρ. στ. 438 (ἐκδ. Σλάμπρου σ. 264) «φέρουν ἀλλάγια θαυμαστά, χάσδια χρυσωμένα» **9)** Κατὰ πληθ., ἡ γαμήλιος στολὴ τῆς νύμφης Νίσυρ.: Μεγάλα ἀλλάγια. **10)** Τὸ πρὸς ἀλλαγὴν νομισμάτων διδόμενον κέρδος, ἐπικαταλλαγὴ Στερελλ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. ΣΨάλτην ἐν Ἀθηνῶν 27 (1915) Λεξικογρ. Ἀρχ. 101. **11)** Ἀνταλλαγὴ (Ἑβδομ. 6,27,8): Τὰ ἔκαμα ἀλλάϊ μὲ ροζόλια.

Β) Ἐπιρρηματ. **1)** Ὁμοῦ Κάρπ.: Ἀλλάϊ πορπατοῦσιν. || Ἄσμ.

Στρατιώτης καὶ πρματευτής σὲ μὲ ταβέρνα πίνουν, ἀλλάϊ τρών καὶ πίνουν καὶ συγχοκονβεντιάζουν.

Ἐνίοτε συνεκφέρεται ἡ λ. μετὰ τοῦ μαλλάϊ, τὸ ὅποιον εἶναι αὐτὸ τὸ ἀλλάϊ μετὰ προθετ. μ καὶ σημαίνει ὅλοι ὁμοῦ πολλαχ. καὶ Πόντ. (Χαλδ. κ. ἄ.): Νὰ κάτσωμε ἀλλάϊ μαλλάϊ Χίος Ἀλλάϊ μαλλάϊ ἐδέβαν πλάν' (ἀνεχώρησαν)

Χαλδ. Συνών. μαζί. **2)** Παραπλεύρως Κάρπ.: Ἀλλάϊν εἶν' τὰ σκάμματα μας (οἱ ἀγροὶ ἡμῶν). **3)** Πλησίον Πελοπν. (Λακων.): Αὐτὸς εἶναι ἀλλάϊ. **4)** Πέριξ Πελοπν. Τῆλ.: Ἀλλάϊ ἀλλάϊ τ' ἀλών' (πέριξ τοῦ ἀλώνιου) Πάρ. (Λεῦκ.) || Ἄσμ.

Ἀντίκρυ σου 'ναι χροσοφὸς κι ἀλλάϊ σου μαστόροι

Τῆλ. **5)** Ὑστερον, ἔπειτα Πελοπν. (Λακων. Μάν.): Ἀλλάϊ ἀπὸ τὴν δεῖνα ἦρθε ἡ δεῖνα Μάν. Ἐρχεσαι ἀλλάϊ Λακων. **6)** Ὡς ἐπιφών., προσταγὴ πρὸς τοὺς ἀροτήρας βοῦς διὰ νὰ στραφοῦν ἀντιθέτως Κίμωλ. Σέριφ. Σῦρ.: Ἱάι μέσα! Σέριφ.

Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀλλάγια καὶ ὡς τοπων. Χίος

ἀλλαῖζω Σῦρ. ἴαῖζω Σέριφ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλλάϊ.

1) Ἀλλάσσω στροφὴν τῶν βοῶν κατὰ τὸ ἀλώνισμα, στρέφω αὐτοὺς ἀντιθέτως Σέριφ.: Ἱάισε τα τὰ βόδια τὴν ἄλλη βάδα. **2)** Φωνάζω πρὸς τὰ ἀλωνίζοντα ζῷα ἀλλάϊ!, ἥτοι παρορμῶ ταῦτα πρὸς ἀλλαγὴν στροφῆς Σῦρ. **3)** Πλήττω τινὰ Σέριφ.: Θά σε ἴαῖσω! Συνών. δέρονω.

ἀλλαῖνδος ἐπίθ. Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀλλάϊ.

Ὁ ὕστερον ἄλλου γεννημένος, ὁ μετ' ἄλλου γεννηθείς.

ἀλλακάππα ἐπίρρ. Ἀνδρ. Κεφαλλ. Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) κ. ἄ. — ΑΣακελλ. Ἐγχειρ. ἀρμενιστ. 265.

Ἐκ τοῦ Ἑνετ. *alla capra*.

1) Ἀντιστρόφος, ἀντιθέτως Ἀνδρ. Σάμ. κ. ἄ.: Ἀναποδογύρισεν ἡ βάρκα, τὴν πῆρε ἀλλακάππα (ἐνν. ὁ ἐπιβάτης, ἥτοι ἀνετράπη ἡ λέμβος καὶ ἐκάλυψε τὸν ἐπιβάτην) Ἀνδρ. || Φρ. Τοῦ πῆρι ἀλλακάππα (ἐνν. τὸ πρᾶγμα. Ἐξέλαβε τὸ πρᾶγμα ἀντιστρόφος) Σάμ. Ἡ λ. εἶναι ἐν χρήσει καὶ ὡς ναυτικὸς ὄρος ἐπὶ πλοίου ἀνακόπτοντος τὸν δρόμον αὐτοῦ καὶ στρέφοντος τὴν πρῶραν πρὸς τὴν φορὰν τοῦ ἀνέμου ΑΣακελλ. ἐνθ' ἄν. **2)** Οὐχὶ σοβαρῶς, μὲ ἀδιαφορίαν Κεφαλλ.: Τὰ παίρνει ὅλα ἀλλακάππα. Παίρνει τὴ δουλειὰ-τὴ γουβέδα ἀλλακάππα **3)** Αἰφνιδιστικῶς Στερελλ. (Αἰτωλ.): Τοῦν πῆραν ἀλλακάππα κι δὲ μπόρσι νὰ εἴπη τίποντα.

ἄλλαμα τό, ἄλλαγμα Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) κ. ἄ. — Λεξ. Βυζ. ἄλλαμα σὺνηθ. ἄλλαμαν Πόντ. (Ἀργυρόπ. Κερασ. Οἶν. Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.) ἄλλαμαν Κύπρ. ἄλλασμαν Πόντ. (Τραπ.) ἴλ-λάμα Σῦμ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἄλλαγμα. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βλάχ. Τὸ ἄλλαμαν καὶ παρὰ Μεουρσ.

1) Μεταβολή, τροπὴ, ἐπὶ τοῦ καιροῦ καὶ τῶν φάσεων τῆς σελήνης Πόντ. (Κερασ. Χαλδ. κ. ἄ.): Ἀπάν 'ς σοῦ καιροῦ τ' ἄλλαμαν (κατὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ καιροῦ) Κερασ. 'Σ σὴ φεγγαρί' τ' ἄλλαμαν θὰ καλύνῃ ὁ καιρὸς αὐτόθ. **2)** Ἀνταλλαγὴ, μάλιστα ἐπὶ νομισμάτων Ἀθ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) κ. ἄ. — Λεξ. Βυζ. **3)** Ἀντικατάστασις σὺνηθ. καὶ Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἄ.): Θέλουν ἄλλαμα τὰ δόντια τῆς μηχανῆς. Θέλει ἄλλαμα ἡ κλειδαρὰ τῆς πόρτας σὺνηθ. Τοῦ λωματίων τ' ἄλλαμαν (τῶν ἐνδυμάτων κττ.) Τραπ. **β)** Ἀντικατάστασις παλαιῶν ἐνδυμάτων διὰ καινουργῶν καὶ ἐορτασίμων Κάρπ.: Ἄσμ.

Ἄς εἶν' ἡ ὥρα ἡ καλὴ τώρα 'ς τ' ἀλλάματά σου κι ὥστα νὰ στέκου τὰ βουνὰ νὰ στέκῃ τ' ὄνομά σου

